

Studiu de caz 2

Studiu de caz – Prevenirea conflictelor interetnice

O analiză serioasă a evenimentelor din Europa de după 1989/90 arată foarte clar cât de multe și variate sunt realizările OSCE, chiar dacă niciuna dintre activitățile sale nu este atât de spectaculoasă sau atât de eficientă precum acțiunile militare ale NATO, și nici nu se va bucura în viitor de o astfel de eficiență. Anuarele OSCE și articolele pe care le conțin oferă o varietate de dovezi pentru această evaluare pozitivă. Acțiunile Înalțului Comisar pentru Minorități Naționale pot fi oferite ca un exemplu.[1]

Prin decizia din iulie 1992, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a instituit funcția de *Înalt Comisar pentru Minorități Naționale* ca instrument de prevenire cât mai timpurie a conflictelor care implică tensiuni asociate cu minoritățile naționale. Pe parcursul a mai bine de 30 de ani, instituția a acumulat o experiență considerabilă în identificarea și abordarea cauzelor potențiale de conflict asociat cu minoritățile naționale. În decursul exercitării mandatului, Înalții Comisari au întâmpinat o serie de probleme recurente, și drept răspuns au publicat șapte *Recomandări Tematice și Liniile Directoare*, care oferă perspective și sfaturi concrete pentru Statele care se confruntă cu astfel de probleme. Aceste documente înaintează recomandări pentru State și pot servi drept bază pentru elaborarea unor politici conforme cu standardele internaționale acceptate, în vederea reducerii tensiunilor care pot să conducă la conflicte interetnice.[2]

Primele trei seturi de Recomandări – *Recomandările de la Haga*[3] cu privire la drepturile minorităților naționale la educație, *Recomandările de la Oslo*[4] cu privire la drepturile lingvistice ale minorităților naționale și *Recomandările de la Lund*[5] cu privire la participarea efectivă a minorităților naționale la viața publică – au vizat în principal elaborarea standardelor privind drepturile minorităților naționale în domeniul educației, în domeniul lingvistic și al participării la viața publică. Următoarele două publicații – *Liniile Directoare privind utilizarea limbilor minorităților în media audiovizuală*[6] și *Recomandările privind serviciul de poliție în societățile multietnice* – abordează provocările specifice cu care se confruntă numeroase State în asigurarea accesului minorităților la media audiovizuală în limba lor maternă și în desfășurarea serviciului de poliție în mod eficient în societățile diverse din punct de vedere etnic. *Recomandările de la Bolzano/Bozen*[7] cu privire la minoritățile naționale în cadrul relațiilor interstatale explică modalitățile prin care Statele pot să ofere sprijin grupurilor minoritare care își au reședința în alte țări, fără a prejudicia pacea și relațiile de bună-vecinătate. Mai recent, *Liniile Directoare de la Ljubljana*[8] privind integrarea societăților diverse s-au axat pe consolidarea integrării și a coeziunii societăților diverse, multi-etnice. *Recomandările și Liniile Directoare* au devenit tot mai relevante pe măsura sporirii tensiunilor politice în spațiul OSCE, în special în urma crizei de refugiați și migrați din anii recenți, precum și ca efect al presiunilor pe care aceasta din urmă le-a exercitat asupra diferitor politici de integrare.[9]

Pentru a exemplifica și mai bine cum OSCE se ocupă de problema minorităților naționale, voi face trimitere la Misiunea OSCE din Moldova. De amintit faptul că misiunile OSCE sunt înființate la invitația Țărilor gazdă cu acordul statelor participante. În conformitate cu "Decizia celei de-a XIX-a Reuniuni a Comitetului Înalților Funcționari (CIF) din 4 februarie 1993, a fost instituită Misiunea OSCE în RM, care și-a început activitatea la 23 aprilie 1993. În prezent Misiunea este condusă de către ambasadorul Philip N. Remler (SUA)" [10]. Misiunea OSCE în Moldova vizează rezolvarea conflictului transnistrean sub toate aspectele sale. Misiunea desfășoară o serie de activități descrise în mandatul său: stabilirea unui cadru politic global pentru dialog și negocieri în vederea reglementării politice definitive a conflictului; practica diplomației în vederea soluționării conflictului; oferirea de consultări juridice și expertize în domeniul drepturilor omului și minorităților, repatrierea refugiaților, democratizarea societății și definitivarea unui statut special pentru regiunea transnistreană; ș.a. [11]

A se reține ideea că rezolvarea conflictului transnistrean este cea mai importantă și ambițioasă sarcină pentru OSCE în Moldova. Promovarea unei identități civice incluzive și a unei societăți tolerante în Moldova este o precondiție importantă pentru a ajunge la etapa finală în procesul de reglementare transnistreană. În acest sens, Misiunea sprijină Guvernul Republicii Moldova în promovarea politicilor în domeniul drepturilor omului, care fac diversitatea Moldovei o forță tangibilă și creează un sentiment de „casă comună” pentru întreaga populație a Moldovei, indiferent că sunt reprezentanți ai minorităților naționale sau ai grupurilor regionale. În acest context, în cooperare cu Biroul Înaltului Comisar pentru Minorități Naționale (ÎCMN), Misiunea sporește potențialul profesional al autorităților locale și de stat în vederea implementării *Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027*, care promovează o societate incluzivă și deschisă în Moldova. Pentru a facilita implementarea strategiei, Misiunea a sprijinit Agenția Relații Interetnice, Oficiul Avocatului Poporului și Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Începând cu 2018, acest suport a vizat consolidarea potențialului acestora și a cooperării durabile în protejarea și promovarea drepturilor minorităților naționale și consolidarea relațiilor interetnice în Republica Moldova. [12]

Concluzionând, Misiunea OSCE în Moldova a întreprins cam toate măsurile de prevenire și escaladare a conflictului transnistrean în ceea ce privesc problemele interetnice. Însă, deciziile finale aparțin tot statelor și oficialilor lor, organizația neavând jurisdicție, singurul instrument disponibil fiind diplomația.

[1] Dieter S. Lutz, „Strengthen the OSCE- The Strengths of the OSCE”, în *OSCE Yearbook 1998*, Baden-Baden, 1999, pp. 59-60.

[2] *Recomandările de la Graz privind Accesul la Justiție și Minoritățile Naționale & Nota Explicativă*, <https://www.osce.org/files/f/documents/9/1/398189.pdf>, disponibil la data de 20/12/2022, pp. 3-4.

[3] *Recomandarile de la Haga Privind Dreptul la Educatie al Minoritatilor Nationale*, <https://www.osce.org/ro/hcnm/32189>, disponibil la data de 22/12/2023.

[4] *Recomandările de la Oslo cu privire la drepturile lingvistice ale minorităților naționale*, <https://www.osce.org/ro/hcnm/67540> , disponibil la data de 22/12/2023.

[5] *Recomandarile de la Lund cu privire la participarea efectiva a minorităților naționale la viața publică & Note explicative*, <https://www.osce.org/ro/hcnm/30336>, disponibil la data de 22/12/2023.

[6] *Liniile Directoare privind utilizarea limbilor minorităților în media audiovizuală*, <https://www.osce.org/files/f/documents/0/a/70123.pdf> , disponibil la data de 22/12/2023.

[7] *Recomandările de la Bolzano/Bozen cu privire la minoritățile naționale în cadrul relațiilor interstatale*, <https://www.osce.org/files/f/documents/8/6/33633.pdf> , disponibil la data de 22/12/2023.

[8] *Liniile Directoare de la Ljubljana privind integrarea societăților diverse s-au axat pe consolidarea integrării și a coeziunii societăților diverse multi-etnice*, <https://www.osce.org/ro/hcnm/110494> , disponibil la data de 22/12/2023.

[9] *Recomandările de la Graz privind Accesul la Justiție și Minoritățile Naționale & Nota Explicativă*, <https://www.osce.org/files/f/documents/9/1/398189.pdf> , disponibil la data de 20/12/2022, pp.3-4.

[10] <https://mfa.gov.md/ro/content/misiunea-osce-republica-moldova> , disponibil la data de 13/1/2024. Pentru mai multe detalii despre Misiunea OSCE în Moscova, vezi Pliant informațional, <https://www.osce.org/files/f/documents/b/8/86213.pdf> , disponibil la data de 13/1/2024.

[11] Mandatul complet al Misiunii OSCE în Republica Moldova, <https://www.osce.org/files/f/documents/6/0/41137.pdf> , 4 februarie 1993, disponibil la data de 13/1/2024.

[12] OSCE, *Problemele minorităților naționale*, <https://www.osce.org/ro/mission-to-moldova/392474> , disponibil la data de 13/1/2024; OSCE, *Măsuri de consolidare a încrederii*, <https://www.osce.org/ro/mission-to-moldova/392477> , disponibil la data de 13/1/2024.

Revision #3

Created 10 January 2024 16:33:18 by Christian Nasulea

Updated 19 January 2024 10:15:18 by Adina Gibu